

— Ker tudi cena ovác je letos nižja, zato se je posrečilo gosp. Šolmajerju, da je iz denarja državne subvencije namesto 25, mogel nakupiti 42 parov; zato so jih poleg unidan imenovanih dobili še sledeči gg.:

Iz Gorenškega: Zorc Jurij iz Gaberja, Budlaj Janez iz Brezja, Benedičič Janez iz Brsc, Beravs Miha iz Brega, Mlakar Šimen iz Peračice, Zdešar Janez iz Bele pri Polh. Gradcu, Zlamnik Šimen iz Žerovnice, Kržišnik Andrej iz Žerovnice, Rožnik Jože iz Dobrove, Vodnik Alojzi iz Dolskega in podružnica Bohinjska;

iz Notranjskega: Svetè Janez iz Preserja, Blaž Rudolf iz Loma, Pajsar Janez iz Borovnice, Ustar Jožef iz Borovnice, Kovačič Jakob iz Radleka.

— (*Shod gozdarjev in gozdnih posestnikov*) 21. dne t. m. v Ljubljani je sklenil osnovo gozdarskega društva za Kranjsko in Primorsko.

— (*Čudna letošnja zima*), vsak drugi dan drugačna, zdaj bolj mrzla, zdaj južna s snegom, dežjem, bliskom in gromom, ne bo ostala brez žalostnih nasledkov posebno za gozde naše; sneg je v gorenških gozdih razčesnil in polomil na tisuče dreves, in iz Goriškega slišimo, da je v Trnovskem gozdu 500 oralov popolnoma pokončal. To je velika škoda, druga pa žuga tem gozdom s polomljenim drevjem, da se v njem vgnjezdi sila škodljivi podkožni žužek (*Borkenkäfer*), brez katerega na Gorenškem že zdaj nismo. — Večkrat se je to zimo že bliskalo in gromelo, ali take hude ure ni bilo dozdej, kakor v nedeljo po noči v Trebnjiški okolici, kjer je strela udarila v zvonik podružnice št. Petra v Jezeru ter jabelko na tla vrgla in streho odkrila. — Tudi v Škadru (*Scuttari*) v Albaniji na Turškem je ta večer okoli 7. ure treščilo v smodnišnico (*Pulverthurm*) in jo grozno razdjal; ubilo ali le ranilo je okoli 200 ljudi.

— Divjačinar tukajšnji je te dni kupil na Dolenškem vstreljenega volka, prav čvrstega kosmatina. Na vprašanje, kaj bo storil z njim, dobili smo odgovor, da posuši mesó ter ga potem prodaja, ker suho volčje mesó rabijo vražni ljudje v človeških boleznih (najbolj zoper mrzlico), posebno pa v boleznih živinskih (vzlasti zoper volčiča. Preprosto ljudstvo ima pri živini cel kup bolezni, katerim daje ime volčič, na priliko: volčič v vimenu, na parkljih, pod kožo itd. Vse te bolezni kažejo vnetja v različnih delih živinskega života; zakaj so jim skovali ime volčičev, sam Bog vedi; morebiti so v starodavnih časih, iz katerih izvira to ime, kakošno vražo imeli, da majhni volki (volčiči) razjedajo ta ali uni del pod kožo, kakor so si domišljevali črve pod jezikom pri steklini, črve med parklji pri bolezni na parkljih itd. In z volčjim mesom so po tem mislili pregnati volčiče! Če je to tako bilo, utegnemo na Slovenskem v tem prve začetke isopatičnega zdravstva iskati. Bodi si pa to kakor koli, to je gotovo, da vraža ostane prazna in neumna vraža, naj je to danes ali naj je bilo že pred sto in še več leti.

— (*Zdravilo dr. Tanzer-ja za zobé*): Zobna pasta, zobni prah in še posebno jako prijetno dišeča in lepo rudeča zobna voda so na tako dobrem glasu, da gotovo vstrežemo našim bralcem, vzlasti pa gospóm in gospodičinam, ako jim naznanimo, da se dobivajo v Ljubljani v apoteki Birschitz ovi in v štacuni E. Mahr-ovi, v apotekah v Kranji, Loki in Kamniku, v Celji pri Rauscherji, v Mariboru v predmestni apoteki, v Celovcu v štacunah Goričnika in Klemenčiča itd. Ta zdravila ohranijo zobé trdne in lepe, že nagnjitim pa ustavijo bolezen in odpravijo smrad iz ust. Kolika dobrota pa so zdravi zobje, to pač najbolje vé tak, ki jih več nima, in mora zato večkrat hudih bolečin trpeti. Vsa

ta zdravila so v zeló elegantnih posodicah, pa so zato tudi dražja. Stekleničica zdravilne vode, ki je že davno priljubljena našim gospóm, veljá 1 gold., pasta in prah pa po 80 krajc.

— (*Zgubljena hči.*) Zakotnik Luka Kancilja v Česnicah, kantona Kamniškega na Kranjskem, pogreša že 12 let svojo hčer Ano. Vljudno prosi oče po „Novicah“ vsacega, kdor morebiti za-njo vé, če še živí, da naznani kraj njenega bivanja fajmoštru na Česnjicah; — ako pa je umrla, naj pripomore, da se njen mrtvaški list imenovanemu gosp. fajmoštru pošlje.

— V Bizaviku pod Ljubljano snujejo rodoljubni in podukaželjni možje čitalnico (bralno društvo); že so vložili deželni vladi pravila.

— (*Čitalnica naša*) napravi zadnji dan t. l., to je, Silvestrov večer navadno veselico z loterijo.

— (*Slovensko gledišče.*) Z igro „Zakotni pisac“ ni bil niti blagajnik dramatičnega društva, niti občinstvo zadovoljno. Tuja rastlina, za naše kraje neprimerna. Ali ni nič domačega, da nam vodstvo ponuja le slabe tuje izdelke? Na ta način bo zopet zguba gotova in nemškutarji bodo drugo leto še huje zabavljali. — Prihodnjo soboto bodo kazale se žive podobe, kakor zadnjič v reduti, in igral se bo „Zakleti princ“, burka v 3 dejanjih.

— (*Pobirki iz časnikov.*) „Laibacherica“ prinesla je, kakor je podoba, z neko zadovoljnostjo novico iz Dunajskega deželnega šolskega sveta, da je nekemu okrajnemu šolskemu svetu ukazal ostro paziti nad tem, da mladina ljudskih šol ne hodi ob šolskih dneh k spovedi, češ, da s tem zamudi celega pol dne šolo. Lejte no, kako „Laibacherica“ skrbi za poduk mladine, da ne bi ne ure zgubila v cerkvi; zato jej pa ni skrb, da ne bi slovenska šolska mladina sto in sto ur v letu zgubila s tem, da se jej že v prvih razredih ljudske šole vbija nemščina v glavo — „ad majorem Germaniae gloriam“! — in se zavoljo nje zamuja podučevanje v potrebnih vednostih!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Zbornica poslancev prestane do 20. januarija 1875; zdaj je izgotovila državni proračun. Pri razgovoru se je vendar enkrat potegnil tudi Dežman za deželo našo, kateri so naložili 20% priklade na neposrednji davek — namesto 10%. Dežman je povdarjal, da nalaganje davkov spada v področje deželnega zbora. — Veliko ropota je napravila neka peticija Dunajskih delavcev, ki hočejo imeti svoje kamore in splošno volilno pravico; prvo se jim je dovolilo, drugo ne.

— Zbornica gosposka je v soboto v eni seji dovršila ves državni proračun za prihodnje leto. To se pač pravi: „mit Dampf arbeiten“, če se v par urah sklene o 373 milijonih in 89.899 gold. dohodkov in o 381 milijonih in 370.906 gold. stroškov in po tem takem o tem, kje se bode iskalo onih 8 milijonov in 281.007 gl. (in še več), katerih zmanjka konec leta.

Posl. Greuter, čegar govora smo predzadnjič zaradi pičlega prostora le na kratko omenili, je ostro šibal sedanji sistem, kateri Avstrijo čedalje bolj navzdol pehá. Še leta 1869 je znašal državni proračun le 280 milijonov, letos pa, ko je vendar glavna zapreka vse gospodarske povzdige, namreč konkordat, padel, imamo vkljub temu že 100 milijonov veči proračun in več državne ali narodne lastnine je že zapravljen. — V državno blagajnico se steka ves davek, zato bi pa morali tisti, ki imajo določevati, kako se ima obračati ta denar, biti zastopniki vseh stanov, kar pa v resnici

ni, kajti največ davka plačuje kmet, pa je proti vsakemu drugemu stanu v manjšini s svojimi zastopniki. Na Moravskem je slovanskih prebivalcev 1 milijon več memo nemških, in ti plačujejo tri milijone več davkov, ko nemški, pa tista slavna volilna reforma jim je dala le enajst, nemcem pa trinajst poslancev. Slovanski narodi se povsod v manjšino tlačijo in se jim tudi drugod sila godi. Komaj dobi otrok hlače, že mora postati nemšk šolarček, če tudi besedice nemške ne ume, naj stariši se še toliko upirajo; učiti se mora, če tudi kot otrok katoliških starišev v kaki judovski šoli. Potem postane vojašk novinec, vojak, rezervist itd. in tega vsega je prost, kedar je že tako star, da kmalu smrt pride po nj. — Dalje izpeljuje, kako zdaj vlada željnost do bogastva, katera se najprej podviza podreti tiste graje, ki jih je stara kazenska postava naredila; pred to bogastva željnostjo ni nobena pravica več varna, saj je pred kratkem nekdo rekel v tej zbornici, da so mali delničarji kakor male ribe zato na svetu, da jih večji požró. S tem se pobušuje vse ljudstvo, pravost in pravičnost zginjate iz svetá. Minister nauka je sam rekel tu, da bi mi duhovni v tem obziru deco v šoli svarili, a kako, če nimamo nič družega učiti po novih šolskih postavah, ko krščanski nauk! Zato je ljudstvo nevoljno, a da bi to nevoljo od sebe odpeljali, zavračajo jo na cerkev ter mislijo, da je ljudstvo že zadovoljno, če se zabava po časnikih in ploska po glediščih. Reklo se bo, da mora minister nauka nadomestiti vpliv cerkve; al to ni mogoče, kajti Göthe že pravi, da le tiste dôbe v zgodovini so državam slavne in potomcem koristne, v katerih vlada vera, vse druge pa zginejo iz sveta. Vrzite še toliko milijonov v proračun ministra nauka, vse ne bo nič pomagalo, ako se spodkopava veljava cerkve ali se ta še zasramuje in zasmehovanju podaja, boste vi in vaš sistem kmalu zginili iz sveta, k temu vas je že Göthe obsodil. — Zakaj so stari narodi tako spoštovali svojo vero, da so za bogoskrunstvo odločili smrtno kazen, ki je celó otroke zadela, če so se zoper bogove pregrešili? Zato, ker so bili prepričani, da, če propade spoštovanje božjih postav, tudi posvetnih nihče spoštoval ne bo. In če gremo dalje, ravno tisti narodi, pri katerih je bilo bogočastje na najvišji stopinji, so tudi gledé omike vsem drugim izgledni, na priliko Grki, Rimljani. Spominjajte se boja Grkov zoper Fokejce, ki so tempelj v Delfih oskrunili, ali ta boj ni bil versk boj? Še celó Voltaire, očak nevere, je rekel, da bi se v mestu, kjer ni nobene vere, ne upal prikazati, ker bi mislil, da so knez in vsi njegovi svetovalci divje zveri, katere bi ga požrle, če bi ga srečale, ravno ko so lačne. Neumnost je misliti, da se vera dá nadomestiti s postavami. Kaj se je s Francozi zgodilo, ko so odpravili vero? Kaj tacega bi se utegnulo tu povsod, tudi v Avstriji zgoditi. — Materijalizem je rodil centralizacijo, ta pa mora, ako hoče svoj namen doseči, vse drugo v rokah imeti, mora sčasoma narodom vse pravice odvzeti, ki jih imajo na pergamentih itd., ter ljudi navaditi, da postanejo neobčutljivi, trdosrčni za vsakake pritožbe. Potem bo ta centralizem srečen, kedar bo ves kapital v rokah imel, tako da se ne bo mogel nihče več pritoževati zoper izmolzenje dežel in narodov. Zato mora v volilni postavi skrbeti, da tisti, katerim bi se moralo najbolj na prste gledati, dobé nadzorstvo denarstvenih zadev v roke. — Slednjič pravi, da ni vstopil v ta državni zbor, češ, da bi kaj pričakoval od njega, ker je ta zbor preveč enostransko sestavljen. Strankarstvo na čelu vlade pa rodí razpor med narodi, ki se dá še toliko časa pri tleh držati, dokler je vse mirno; a ko počí prvi top

unkraj meje, takrat je joj! Premisliti je, da se tudi v Avstriji utegne vsak hip taka pripetiti. Razpor notranji je razdril najmočnejša kraljestva. V tej hiši pa menda še svarilna beseda ajdovskega modrijana in politikarja nič ne izdá.

— Časnik Dunajske kmetijske družbe radostno naznanja, da obhaja prihodnje leto 25letnico svojega obstoja, — dejanska priča, da mora časnik jako dober biti, ki doseže starost 25 let.

— Minister kmetijstva je državnemu zboru izročil načrt postave zoper trtno uš.

Iz Bukovine. — Da se tudi narod te dežele pomeni, napravijo mu vseučilišče v Črnovicah. Bukovina šteje komaj pol milijona stanovalecev, in ljubezen nemčurska do nje in slavjanskega njenega naroda je tako silna, da nehoté dobí nemško vseučilišče, kajti minister Stremajer hoče s to napravo „kulturo“ nesti v „izhod“; Slovencev nas je blizo poldrugi milijon, al za nas nima Stremajer vseučilišča, se ve da slovenskega, kajti s takim vseučiliščem bi ne nosil „die Cultur nach Osten.“

Ogerska. — Vojni minister misli, da je Ogerska deželna bramba (honvedi) popolnoma le Ogerska, neodvisna od splošne vojne Avstrijsko Ogerske, ter da jo ima le Ogerska sama vzdrževati, ne pa cesarstvo. To je važno zarad tega, ker bi — pri znani revščini na Ogerskem — pri kaki vojski se utegnulo pripetiti, da bi honvedi morali doma ostati, ker bi ne imeli niti obleke, niti orožja.

Pruska. — Arnim je obsojen na tri mesece v zapor; vendar se mu ima odšteti od te kazni toliko časa, kolikor je bil v preiskovalnem zaporu. Pravda je pokazala po uradnih spisih, da Bismark zadržuje na Francoskem ustanovljenje monarhije, katera bi bila rešitev za deželo; on hoče, da bi se Francoska po notranjih razporih sama končala in ne bila dalje na poti razširjanju Pruske države. — Bismark je razglasil, da hoče odstopiti, ter s to komedijo priklical nove demonstracije za-se. — V državnem zboru nemškem so se poslanci prav grdo préklali.

Francosko. — Národna skupščina na Francoskem je proglasila svobodo nauka, kar je katoličanom na veliko korist, ker niso primorani svojih otrok v brezverske državne šole pošiljati, ampak si smejo lastne, katoliške šole napravljati. — Dela se na vse kriplje, da bo armada skoro na krepkih nogah stala. V ta namen se hoče veliko državno posojilo napraviti.

Španjsko. — Dve poslednji bitki ste bili silno krvavi; armada Serranova je zgubila nad 2500 mož, a tudi armada kraljeva je precej trpela. Bitka 8. dne t. m. trajala je od 8. ure zjutraj do 7. zvečer.

 Današnjim „Novicam“ je priloga vabilo na naročevanje lista „Wiener Sonn- u. Montagszeitung“. Je prav dober list, kdor bere nemški, mu ga priporočamo.

Žitna cena

v Ljubljani 19 decembra 1874.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 4 fl. 90. — banaške 5 fl. 62. — turšice 4 fl. 80. — soršice 4 fl. 10. — rži 3 fl. 40. — ječmena 3 fl. — — prosa 3 fl. — — ajde 2 fl. 70. — ovsa 1 fl. 90. — Krompir 2 fl. 50.

Kursi na Dunaji 18. decembra.

5% metaliki 99 fl. 90 kr. Ažijo srebra 106 fl. — kr.
Narodno posojilo 74 fl. 85 kr. Napoleondori 8 fl. 91 kr.